

Tas Latweefchu draugs.

1839. 7 Septbr.

36ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburgs. Nakts widdâ, 16tai August iseihoht, 17tai nahkoht, augsti zeenigs Keisers lihds ar sawu wezzaku dehlu spirgts un weffels atnahze us Boro-dino, fur arri jau pirmu deenu eefahze, sawu kaxra-spehku pahrraudsiht. Lihds 21mai August jau 117,598 kaxra-wihri winnam preeksch azim bijuschi. — Tanni mallâ irr arri tas laufs, fur 1812tâ gaddâ Kreeweem laimiga kaxra-kaufchana ar Sprantscheem bija, pirms schohs pa wissam no walstibas isdsinne, un tur patt, schim notikkumam par peeminnu, jau preeksch gaddeem sawads sihju-stabs stahdihts. Brihscham Keisers nu woi weens pats, woi lihds ar dehlu, brahli, snohti un zitteem mihteem weeseem, kas winnam pulkâ tur atnahkuschu no zittu semju waldineekeem, eet apfkattihht tâ patt to stabbu, kâ wissu to lauku.

Ruggi ifnogaddâ gan leelu pulku labbibas no Kreewu walstibas pahrruhru aiswedd us zittahm semmehm, bet tatschu no schahs andeleschanas Kreewu semmei tik dauds labbuma ne atlezz, ne kâ tad atlehktu, ja to labbibu tē patt preeksch wehl samaltu par milteem un no scheem taifitu zwihbalkes. Zapohz augsti zeenigs Keisers, gribbedams sawus appakfschneekus labprahht us to fflubbi-naht, kas winneem jo wairak warretu buht par labbu, us finans-ministēra luhg-schānu, irr pawehlejis, lai pa teem nahkofschēem 7 gaddeem ne ween brihw, kweefchu un zittus miltus un zwihbalkes bes tukka pahrruhru aiswest us zittahm semmehm, bet lai arri wehl teem fuggineekeem par katru muzzi miltu woi zwihbalku, kō aisweddihh, wehl no krohna pusses sawadu gohda-makfu dōhd, un prohti: tannis pirmōs 4 gaddōs 30 kap. sudr., 5tâ gaddâ 20 kap., 6tâ gaddâ 15 kap. un 7tâ, tas buhs 1845tâ gaddâ, 10 kap. — Lihds tam laikam lai arri irr brihw, bes tukka no zittahm semmehm ohsotu un wihtf-nu muzzes atwest. — Meldereem un wisseem teem zilwekem, kas ar milteem andele, schi sinna gan par leelu preeku buhs, bet lai nu arri mahzahs, tohs miltus tahdus dabbuht, kas pahrruhru eedami ne mas ne fasmohk.

Is Sibbiris. (20. Juhli.) Schahs semmes fiktakâ strehki scho waffaru tik aplam dauds fiffeni laukeem usmettahs, ka tee weenâ aprinkti wairak kâ pussi no wissas sehjas gluschu nopohstija; un arri dauds zittâs weetâs leela fflahde notifke.

Is Leipziger, Wahzsemme. Wahzeescheem irr wez fakkams wahrds, kas tà skann: "Ne warr nasis affaks buht, ne kà semneeks, kam isdewahs par leelkundu kluht," un tees irr gan, ka kad zilweks no semtigas kahrtas eenahf augstakà, un winsch eefsch kristigas tizzibas mahzibahm labbi naw faknojees, tad winsch wehl dauds wairaf lepposees un zitteem zilwekem no semtigas kahrtas dauds nescheligaks buhs, ne kà tee jeklad warr buht, kas augstà kahrtà dsimmuschi un auguschì. Zapeh; gan waijaga, ka wiffi tee, kas eenahfuschì augstakà kahrtà, Sibraka gudru wahrdu (3, 18.) muhscham ne aismirft, kas mahza: "Jo augstaks tu effi, jo wairaf pasemmojees, tad atraddisti tu schehlastibas pee ta Kunga." — Bet ja nu gadditohs, ka tahds, kas eenahzis augstà kahrtà, scho mahzibu ne mas ne listu wehrà, bet sawus appakschneekus nescheligi plehstu un ir winnu affini dsertu, tad tok kristigi appakschneeki tam zittadi ne turretohs pretti, ne kà ar luhgschanahm un fuhdsibahm pee teem waldneekem, ko likkumi eeshme, un — ja tas wifs arri ne ko ne lihdsetu, tad tee teescham jo stipraki fertohs pee Salamanna wahrdeem (24, 21, 22.), kas teiz: bihstees to Kungu un to Fehninu, un ne jauzees starp teem dumpjadarritajeem, jo winnu maitaschana zelsees peepefschi, — un laikam wehl ar pasemmigu prahthu gan nahktu, fazzitu: "Zè, kundsin, naudina! tè lakkatinsch!" un aiseetu zittur, fur winneem brihw dschwobt, tizzigi dohmadami us mihta Pestitaja sohlschhanu (Matt. 19, 29.): "Kas atstahj ehkas, jeb — tihrumus manna wahrda deht, tas to finkkahrtigi nems, un to muhschigu dschwoschhanu eemantohs." — Klauß, kas turpretti Wahzsemme Mellenburges walsti irr notizzis, un kas tà patt augsteem, kà semtigitteem gan par labbu mahzibu buhs. Fur Strehlizessapriakli dschwwoja zilweks no semneeku kahrtas, ar wahrdu Uhhberland; tas, — Deews siun, us kahdu wihsì — palizzis baggats, few leelu muischu bija pirzis un few likke par leelkundu nosaukt. Kohri nikna Flawa winnam bija, jo laudis plaschi isteize, ka winsch zittkahrt, zittà apriakli muischu walddidams, sawus semneekus neganti effoht plehsis. Zè sawà jaunà muischà jau no pirma galla sahze draudeht, ka sawus appakschneekus ihfà laifà gan jau dabbuschohht tik tahf, ka us sapuüfcheem salneem gullefchoht un kartuppetu misu eerihfchoht. Peh; gadda laifa winsch sawus semneekus arri jau tik bija eereebis, ka wiina abbi zeetaki draugi, teefneeks un strosche, wairs ne drihksteja bes wafes eet laudis. gta Zuhni leelkungs pawehleja, paschu junkuri labbi nokult, bet schis zehlahs pretti, laudim scho, to eerunnaja, un nu pats to leelkundu likke fakult pussmirruschu. Leelkunga behrnus lihds ar winnu aumeisteru eeflehdsè zeetà istabà, atwehre wihsna pagrabbu un flehti, un aizinaja wifsu zeemu, lai nahf us muischu, tur schoodeen lustigi dschwobt. Un luhl', no mallu mallahm semneeki atskrehje, eedsehrabs, tad ar jaunu drohschibu tam pussmirruscham uskritte un nescheligi, zitti ar schlehrehm un glahses gabbaleem, zitti ar rihkstem un smeedamees ween, winnu tà nobendeja, ka winsch 12 stundàs weenàs mohfàs gullejis, nakti pulksten diwòs sawu garru islaide. Waldischana wiffpirmak to junkeri likke fanemt zeet, jo winsch tohs semneekus us to flepfawibu irr flubbinajis, bet arri wiffseem sem

neekeem gruhtha sohdbâ tiks spreesta; un jau winni un winnu mahjas ar farra-
spehku teek apwakteras.

Is Amburges. Ne fenn weens mahzitajs ar diweem sawu behrnu ween-
juhgu rattôs bes kutschera brauze sehrst. Starp teem pilfatineem Eschede un
Izen leels pulks bischu uskritte sirgam, bet kad mahzitajs sahze darbotees tohs
aisdsiht, tad arri winnam pascham ar tahdu warru mettahs wirsû, ka winnsch
jau drihs bes gaisminas un bes jehga bija, kad no ta tuwaka zeema, us kurren
tee behrni pehz palihga bija skrehjuschi, semneeki nahze winnu glahbe un winnu
wedde zeemâ. Zur tee winnu likke us mugguru un winnam lihds tuhkschsch
dsellonus no waiga un no galwas iswilke. Terihweja winnam wahstinas ar swee-
stu un peenu, un luhf', sahpes atlaidahs, un taggad irr zerribas, ka drihs at-
spirgfees. Bet sirgs us weetas irr palizzis. — No bittehm zilweki arri warr
glahbtees, kad ahtrumâ tik isdohdahs, woi appaksch uhden' eet woi kahdâ
tumschâ stalli woi istabâ eeskreet. — Tajs sahpes no bischu dselloneem labbi warr
remdeht, kad dsestru semmiti usleek, woi sagrahstus sibpolus.

Is Ohfenes pilfata, Unguru semmê. Tai zeemâ, ko sauz: Zeleni,
17tâ Zuhli wiffi semneeki lihds ar seewahm un behrneem rihta agrumâ no mah-
jahm aisgahje us plawu; tik pahri masu behrnu un weenu saimneeku atstahju-
schi zeemâ; bet schis wihrs, jau fenn ne buhdams pilnâ prahtâ. Pa to
starpu eet un sawâ trakkumâ eededsina paschas mahjas falmu-jumtu.
Un luhf', kamehr tik tee zitti to dabbuja sunnabt un no plawas atskrehje, jau
wairak fâ 70 mahjas, 90 kuhstis un stalli un 40 flehti un schuhni lihds ar
basnizu un skohlu stahweja weenâs leefinâs, un taggad tik weena patte mahja
wehl parahda, kur zittfahr schis zeems bijis. Lihds ar ohrprahta zilweku arri
diwi behrni no peez gaddeem uggunt palikke. Bet wairak fâ 500 zilweki tag-
gad bes mahjahm, bes maifes un bes drehbehm.

Is Sprantschu semmes. Preeksch simts un wairak gaddeem laudim
dauds bija, ko stahstih pah maseem kruppeem, kas leelâ pulkâ daschâ weetâ ar
leetu effoht nonahfuschi. Bet muhsu laikôs dauds augsti mahzitu kungu pah
scheem stahsteem galwu sahze krattih, drohschi woi fazzidami: ne effoht wis teefs,
woi: laikam pahri kruppu no jumta nosfalloti. Tatschu arri taggad no daschahm
mallahm sinas irr nahkufshas, kas apleezina, ka tok melli naw. Tâ ne fenn
wehl eeksch Sprantschu semmes tanni aprinkî, ko sauz: Land, to abbu pilfatu
starpâ, kurrem wahedi: San-Se-wehr un Ho-Mo-ko, pa filla semmi no 100
pehdahm gorumâ lihds ar lihju leels pulks kruppu nonahzis semmê,
kas tik masi bija, fâ puppinas. Rustoni smirdeja neganti pehz sehwele un spih-
deja fâ praula gabbali, flapjâ weetâ jeb fâ masi spihguli, kamehr tur patt pee
semmes nosprahge.

Tanni paschâ semmê, bet seemela pussê, pee ta pilfata, ko sauz Urta, tai
zeemâ, kam wahrôs: San-Ratirh, laudis 7tâ Mai pee debbes eerandsija fa-
wadu padebbesi, kas fâ baltais stabs isfaktijahs un ar stipru weefuli winnu

galwahn nahze pahri. Dsirdeja tahumâ leelu brehkschanu itt fâ no fimts zilwekem, un redseja bridsoht, fa schi patte tuhze, pahri pahre plawu gahjuse, fur masgatajas seewas sawas audekta drehbes nu patt bija islikkuschas schahweht, schahs drehbes wiffas ar sawu weefuli fagrahbe un rinku rinkôs gresdama aiswedde. Masgatajas, istruhkuschees, brehzoht padebbesti nu gan skrehje pakat, gribbedamas sawas drehbes dabbuht atpakkat; bet kas to deme!

Ra zilwekam zaur leelahm behdahm us reis wiffi matti warr iskrist, un ka katram labbi buhs fargatees, zittam behdu sinnu us ahtrahm rohkahm fluddinahr, to Sprantschu awihses taggad flaidri mahza, stahstidamas, ka tur tai zeemâ ar wahrdu: Kom-merzi, Mahs-uppes aprinki wihrs effoht; tas jau 24 gaddus laulibâ dshwojis, pirmu reis ar behrninu tikke apdahwinahst. Gauschi pahre to preejadamees, sawus draugus aizinaja us meelastu un ar teem lustejahs. Nu pat pee maltites us sawa behrna wesselibu glahsi bija isdsehtris, tad deenest-laudis nahze un winnam peepeschi isteize, ka behrns ahtrumâ effoht palizzis himms un jau ar nahwi zihnijotees. Wahls un ar stihwahn azzim nelaimigs tehws schuhpofam schahwahs wirsû un raug' — jau behrns bija nohst. Laikam zaur to ahtrumu, ar ko woi schahs behdas, woi ta sinna winnam usnahze, matti winnam iskritte un galwa jau pehz diwahm stundahm pa wiffam bija plikka.

Wezztehwu fakkami wahrdi.

37.

Kas bailigi pee rakstu shmes turrabs, tas naw no Deewa; jo Deews irr Gars, un mekle tahdus, kas to bes bailibas garrâ un pateesiba peeluhds. A. B.

M i h l e.

Gan drohschi warru leelitees,
Ra manni gohdina;
Bet arri lohti schehlotees,
Ra gruhti nizzina.

Râ behrnu mannt semmê sweesch,
Raut tomehr usaudsis;
Man neschehligi kahjas greesch,
Ra tohpu wahrgulis.

Gan weentuli man ne pamett,
Starp laudin buhschu mist;

Gan mihligi us mahjahm wedd,
Bet ak, tē fahf man — fist!

Jau gruhtas mohkas iszeetis,
Bet wehl tahs wairojahs;
Tas, kas bij stalti fakkojis,
Par pihschteem pahrweherschahs.

Wehl uhdens, ugguns ja bauda,
Tad manni fagreeesih.

Woi nabbagam naw ja rauda? —
Woi welti fuhdsejis? D. St — m.

Libhs 5. September pee Nihges irr atnahkuschti 1480 fuggi un aisbraukuschti 1355.

Drihw drikkht. No juhrmassas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier sky.